עין משפט נר מצוה

מסורת הש"ס

אילים דהיכא אי דהדרו [א](ה)איל הוא (א)(אי) דעצרת דתורת כהנים, והא כתיב בהו לעולם דהכי קאמר: לא אילים דתורת כהנים מעכבי ליה לאיל דחומש הפקודים ולא איל דחומש הפקודים מעכב להו לאילים דתורת כהנים, אלא פרים דאפילו אהדדי לא מעכבי ואילים דהכא והכא הוא דלא מעכבי, אינהו מעכבי: תנא מילי מילי קתני. וביום החדש נ] (תקח) פר בן בקר תמים וששה כבשים ואיל תמימים יהיו, פר מה ת"ל לפי שנאמר בתורה פרים, ומנין שאם לא מצא שנים מביא אחד ת"ל פר ששה כבשים מה ת"ל לפי שכתב בתורה שבעה ומנין שאם לא מצא שבעה יביא ששה ת"ל ששה ומנין שאם לא מצא ששה יביא חמשה, חמשה יביא ארבעה, ארבעה יביא שלשה, שלשה יביא שנים, ואפילו אחד ת"ל ולכבשים כאשר תשיג ידו ומאחר דכתיב הכי ששה כבשים למה לי דכמה דאפשר להדורי מהדרינן, ומנין ג] (לאילים שבת"כ) שמעכבין זה את זה ת"ל יהיו. כה אמר ה' אלהים בראשון באחד לחדש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש חטאת עולה היא א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה רב אשי אמר ד] מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה תניא נמי הכי רבי יהודה אומר פרשה זו אליהו עתיד לדורשה אמר לו ר' יוסי מלואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה, אמר לו תנוח דעתך שהנחת דעתי. וכל נבלה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים כהנים הוא דלא יאכלו הא ישראל אכלי? א"ר יוחנן פרשה זו אליהו עתיד לדורשה רבינא אמר כהנים איצטריך ליה ס"ד אמינא הואיל ואשתרי מליקה לגבייהו תשתרי נמי נבילה וטרפה קמ"ל. וכן תעשה בשבעה בחדש מאיש שגה ומפתי וכפרתם את הבית (נ) שבעה אמר ר' יוחנן אלו שבעה שבטים שחטאו ס] ואף על פי שאין רובה של קהל (נ) חודש אם חדשו ואמרו חלב מותר מאיש שגה ומפתי מלמד שאין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה. אמר רב יהודה אמר רב זכור אותו האיש לטוב וחנינא בן חזקיה שמו שאלמלא הוא נגנז ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה מה עשה העלה לו שלש מאות גרבי שמן וישב בעלייה ודרשו: א"ר שמעון אם היו להם פרים מרובין [וכו']: ת"ר ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה א"ר שמעון וכי מדת פרים ואילים אחת היא אלא שאם היו להם פרים מרובין ולא היו (ב)נסכים יביאו פר אחד ונסכיו ואל יקרבו כולן בלא נסכים, ואם היו להם

אילים

א) [שבת קנ: לקמן ק פסחים נג: יומא עא: סנהדרין לו:] ב) [נ"ל להם]

אילים שנים והקרבתם על הלחם ז' כבשים ז) ואילים שנים והנך דת"כ לא ניתנו הנך דחומש הפקודים ח) כדלקמן: הוה כתיב בהו יהיו עולה (ויקרא כג) וכל היה מיטבה לא [א](ד)(ס) דס"כ הכבשים בגלל שתי הלחם שנאמר והקרבתם על הלחם: מעכבי נמי דחומש הפקודים י) הכא בגלל מוסף ולא [נ](אחד) לחם קאי: וקפריך הש"ס יא) היכא מצא נתנא הכי גבי אילים מוקמת דאילים יב) מעכבין זה את זה וגבי פרים וכבשים אפילו דאהדדי לא מעכבי יג) והנך דחומש הפקודים יד) זה את זה: מילי מילי · וכדפרישנא: וביום החדש · פסוק הוא ביחזקאל: פר מה ת"ל · כלומר מאי כתיב בתורה להביא פר בראש חדש לפי שנאמר בתורה טו) [נ]בר"ח: כבשים בני שנה שבעה (במדבר כח): ומנין שמעכבין זה את זה · אם יש להם פרים שנים או כבשים שבעה ואין יכולין להקריב זה בלא זה: ת"ל יהיו · ושבעת כבשים והאילים תמימים יהיו (יחזקאל מו): חטאת · בשמים אמאי כתיב וחטאת דמשמע חטאת היא עולה היא פרים דר"ח כדכתיב (במדבר כח) ובראשי חדשיכם תקריבו עולה וגו': פרשה זו · דיחזקאל: אליהו עתיד לדורשה · דעד שיבא אליהו ויפרשנה לנו אין אנו יודעים יז) לדורשה: רב אשי אמר · אגי אפרשה מילואים הקריבו יח) והך נבואה דיחזקאל על בית שני נתנבאה שהקריבו מילואים וכי היכי יט) דהקריבו מילואים כ) דמשה בשמיני דידהו דהוה ר"ח כא) כדאמרי' במס' שבת (דף פז:) בראשון כב) באחד לחדש ונטל אותו היום עשר עטרות כו' והקריב עגל בן בקר לחטאת הכא נמי הקריב פר בר"ח: וכן תעשה בשבעה · והכי משמע וכן תעשה (ס) כג][ד] (וגבי פר) כי היכי דכתיב לעיל מיניה תקח פר בן בקר כן תעשה בשבעה שבטים פר העלם דבר אם חדשו שום הוראה איסור ואמרו חלב מותר מאיש שגה שטעו על פיהם ואכלו חלב בשוגג מביאין פר: ואע"פ שאין · בו' שבטים הללו רובן של ישראל ואיכא למימר כיחידים דמו ויביא כל אחד כשבה או שעירה [illegible] שבטים הם חשיבי רובא ויביאו פר: העלם דבר · שנעלם דבר מסנהדרין והורו שחלב מותר: עם שגגת מעשה · שאכלו ליבור חלב שוגג על פיהם: דבריו סותרין דברי תורה · כגון כל הנך דאמרי' לעיל דקרי לפר דר"ח חטאת וכן אותן דלעיל: שלש מאות גרבי שמן · לנרות להדליק בלילה ולדרשן: וכי מדת פרים ואילים אחת · והלא מנחת פרים שלשה עשרונים, ומנחת אילים שני עשרונים (במדבר טו). ולא בא הכתוב אלא להודיעך שמוטב להביא איל אחד עם איפתו מזה שראויה לו מלהביא:

שלש

אלא פרים דאפי' אהדדי לא מעכבי · והא דלא מוקי ליה בראש השנה ויום הכיפורים ושמיני עצרת משום דבכל חד ליכא אלא חד פר וחד איל והא דלא מוקי בפרים ואילים דעצרת כדמוקי פ"ק [ס]דיומא (דף ד) גבי פר דעבודת הכהנים ואילו של אהרן וקתני היה מקריב מנחת פרים ואילים לא דמי להכא כלל: ומנין שמעכבין זה את זה · פירוש כשיש להם כל הצורך (וכו') והכ"ג דר"ש בספרי שהבאתי לעיל א"נ קמ"ל כרבנן דפליגי עליה דר"ש במתני' שיקריב פרים ולא יקנה נסכים מאחד מהן אי נמי אם יש לו כבשים ואין לו לתמיד של בין הערבים מקריב הכל לשם מוסף ומיהו לקמן (דף מט:) משמע דתמידין דיומיה קודמין למוספין דיומיה משום דתדיר ומקודש ונ"ע:

מילואים הקריבו בימי עזרא כדרך שהקריבו בימי משה · ולא דמו הני להני דאל משה כד) עגל וכאן פר וגם מעשיו חלוקות כמפורש ביחזקאל (מה) אל מזוזת הבית ואל ארבע פינות העזרה למזבח ועל מזוזת שער החצר הפנימית ופירש שם רש"י שזה פר האמור שם למעלה כה) [ו]אל חנוכת המזבח ביום העשותו כו) פר בן בקר לחטאת אבל שם כתיב ולקחת מדמו ונתתה על ארבע קרנותיו כז) ועל ארבע פינות העזרה כח) ועל הגבול סביב וצריך לדחוק המקרא שיהו שוים ועוד לפי מה שמפרש וכן תעשה בשבעה בחדש דאיירי בשבעה שבטים דהיינו פר בהוראה וצריך ליישב שיהו אותן מעשים כאותן שכתובין גבי פר בהוראה דויקרא ואי אפשר ליישבו ושמא וכן תעשה דקאמר לענין שמביא פר שבעתך ולא לענין המעשה ודבר תימה הוא מי דחקו להש"ס להעמיד הפסוק בז' שבטים כט) ופשוטה דקרא קאי אהא דכתיב לעיל גבי חנוכת המזבח ביום העשותו שמביאין פר בן בקר לחטאת וביום השני שעיר עזים ופר ואיל ואח"כ שבעת ימים תעשה שעיר חטאת ליום ופר בן בקר ואיל מן הצאן תמימים יעשו נפיק אומר כאן וכן תעשה בשבעה בחדש:

הואיל ואשתרי מליקה · תימה דלעיל (דף ה.) פריך שכן מלותו בכך ובכלאים נמי אסריך להו בלא קרא ומ"מ אתא לאורויי לך דלא ניסתי למילף מינה ולמאן דקאמר דאין שחיטה לעוף [מן התורה] פירשתי בחולין (דף כ')*:

בשבעה שבטים שחטאו · הטאת דר"ש בחדש כמו בדברים שחדשו בית דין והא של ז' שבטים שחלב מותר ועשו על פיהם והיינו מאיש שוגה שטעו בהוראתם ומפני שהעלם ליבור ועשו פתאום על פיהם והא דלא כרבי יהודה (הוריות דף ה') דבעי פר לכל שבט ונראה דאפי' לר' יהודה ניחא דמיירי במיעוט שבט: וכי מדת פרים ואילים אחת היא · תימה דליפרוך וכי יש שם איפה ורש"י פירש ביחזקאל דאיפה קמח היה מביא לבוליא סולת עשרון מן הסאה והאיפה שלש כאקווידיט ג' עשרונים לפר ואיפה לאיל ז) כמו שפירש בשתי הלחם (לקמן עו:) שני עשרונים מבלם סאין ושל פרים ג' מג' סאין למדך שלש לא מצא סולת מעשה כל קיביא מאל עשרון לשלה ושמן הין נ) [לא שיקריב הכהן סוט חלה] נא) שכתות הוו כהן וכי כאן נוהג שפרש"י בשמן יש לפרש באיפה שהיה שם איפה גדולה וקטנה ומה שמדקדק משום דנקט בסלה חד ליכלא משמע שניהם שוין וכן

דורש

צז א ב מיי' פ"ח מהל' תמידין ומוספין הלכה כ:

צח ג מיי' שם הלכה יט וע"ש בכ"מ:

צט ד מיי' פי"ב מהל' מעשה"ק הלכה טו:

ק ה מיי' פי"ב מהלכות שגגות הלכה א ופי"ג הלכה ג:

קא ו מיי' שם פי"ב הל' א:

[בפתוח שרך פר ג' גירי' אחרת סיס לו עיין שם ובמגלה נחום]

שיטה מקובצת

א) דהתנו · חד איל הוא אלא דעצרת: ב) פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תיבות תקח תמים וששה נפתח: ג) ומנין שמעכבין [illegible]

רבינו גרשום

אלא פרים דר"ח הורים דעצרת דחומש הפקודים דעצרת דהוו ב' פרים: [illegible]

אילים
ס' ויקרא - ב' אילים
ס' במדבר - איל א'

במדבר כח:יא (בר"ח)
ובראשי חדשיכם תקריבו עולה לה' פרים בני בקר שנים ואיל אחד כבשים בני שנה שבעה תמימים

יחזקאל מו
ו וביום החדש פר בן בקר תמימים וששת כבשים ואיל תמימים יהיו
ז ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה

נושא/מגמה
◇ סדרה של קטעים מספר יחזקאל שלכאורה סותרים [illegible]

"כל/שעד כבשים" מה ת"ל

נושא
[illegible]

נושא
[illegible]
מקור
"שאם היו להם"

אילים מרובים בלא מנחות (ע' הדף בנאט [illegible])

הרי לפרים ג' עשרונים ולאיל ב' עשרונים

א) מלשה דלעיל [illegible] לא גירסא אחרת בגמרא ·

הגהות צ"ק [illegible]

הגהות הב"ח (א) [illegible]